

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
(назва освітнього компонента)

підготовки _____ бакалавра
(назва освітнього рівня)

Спеціальності _____ 232 Соціальне забезпечення
(шифр і назва спеціальності)

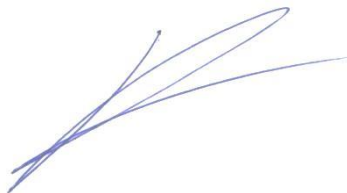
освітньо-професійної програми Соціальне забезпечення

Силабус освітнього компонента «Технології соціальної роботи та соціального забезпечення» підготовки бакалавра, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 232 Соціальне забезпечення, за освітньо-професійною програмою Соціальне забезпечення.

Розробник: Петрович Валерій Степанович, кандидат педагогічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(доц. Колосок А.М.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

(доц. Чернета С.Ю.)

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	23 Соціальна робота 232 Соціальне забезпечення ОПП Соціальне забезпечення ОС бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>150/ 5</u>		Рік навчання <u>3</u>
		Семестр <u>6</u> -ий _____
		Лекції <u>24</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>26</u> год. Лабораторні _____ год. Індивідуальні _____ год.
		Самостійна робота <u>90</u> год.
ІНДЗ: <u>немає</u>	Консультації <u>10</u> год.	
Мова навчання	Форма контролю: <u>екзамен</u>	Українська

II. Інформація про викладача (- ів)

Прізвище, ім'я та по батькові – Петрович Валерій Степанович

Науковий ступінь – кандидат педагогічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Контактна інформація

Телефон – 050 605 65 47,

Електронна пошта: petrovichv@ukr.net Petrovich.Valeriy@vnu.edu.ua

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Освітній компонент «Технології соціальної роботи та соціального забезпечення» належить до циклу нормативних дисциплін професійної підготовки бакалавра галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 232 Соціальне забезпечення, освітньо-професійної програми Соціальне забезпечення. Вивчається в шостому семестрі, формою підсумкового контролю є екзамен. На вивчення освітнього компонента відведено 5 кредитів (150 годин), у тому числі: 24 год. лекційних, 26 год. практичних, 10 год. консультації та 90 год. самостійної роботи.

Предметом вивчення освітнього компонента є сукупність сформованих у процесі пізнавальної й практичної діяльності уявлень, концепцій, понять, які обґрунтовують стратегії, моделі практики й техніки допомоги окремим особам, сім'ям, групам, спільнотам та організаціям у випадку виникнення у них соціальних та особистих труднощів; комплекс способів і дій, спрямованих на встановлення, збереження чи покращання соціального функціонування об'єкта (індивіда, групи, громади), а також на попередження негативних соціальних процесів. Вивчення освітнього компонента «Технології соціальної роботи та соціального забезпечення» сприятиме підвищенню рівня професійної компетентності майбутніх соціальних інспекторів/соціальних працівників/фахівців у галузі соціального захисту населення, їх готовності кваліфіковано й досконало виконувати свої професійні обов'язки, допомагатиме подальшому професійному зростанню у сфері соціального захисту населення.

2. Пререквізити:

Для освоєння освітнього компонента використовують знання, вміння і навички сформовані у ході вивчення ОК «Система соціального захисту», «Соціальний патронаж та консультування», «Соціальний супровід».

Постреквізити:

Освоєння даного освітнього компонента є необхідним для подальшого вивчення ОК «Менеджмент і маркетинг соціальних послуг», «Моніторинг та оцінка якості соціальних послуг», «Соціальне проєктування», написання курсової роботи з технологій соціальної роботи та соціального забезпечення, кваліфікаційної роботи, виробничих практик.

3. Мета – ознайомлення майбутніх соціальних працівників/фахівців у галузі соціального захисту населення/соціальних інспекторів з основними характеристиками загальних та прикладних соціальних технологій та технологій соціальної роботи й соціального забезпечення, формування готовності до їх використання на практиці в роботі з різними групами населення та в різних сферах життєдіяльності суспільства.

Основними завданнями освітнього компонента «Технології соціальної роботи та соціального забезпечення» є:

- ознайомлення із сутністю, специфікою об'єктів і суб'єктів соціальної роботи та соціального забезпечення; життєвими реаліями різних цільових груп користувачів; функціоналом державних та недержавних організацій, що надають соціальні послуги різним категоріям клієнтів;

- розкриття актуальної проблематики сучасних моделей організації соціальної роботи й соціального забезпечення, які склалися в Україні і за її межами;

- розкриття специфіки використання технологій соціальної роботи й соціального забезпечення у різних сферах життєдіяльності суспільства та з різними категоріями громадян;

- оволодіння вміннями аналізувати та оцінювати ситуації, чітко визначати шляхи й способи оптимального вирішення соціальних проблем, обирати відповідний інструментарій для здійснення соціальної діяльності;

- формування у здобувачів освіти фахових компетентностей та навичок практичної роботи з використанням засвоєних загальних та спеціальних/прикладних технологій, методів та прийомів.

4. Освітній компонент спрямований на формування *інтегральної компетентності* – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності соціального забезпечення або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

загальних компетентностей

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 12. Здатність працювати в команді.

ЗК 13. Здатність до міжособистісної взаємодії.

фахових компетентностей

ФК 1. Здатність аналізувати суспільні процеси, пов'язані з соціальним розвитком держави, регіонів і громад.

ФК 3. Здатність консультивати з питань соціального забезпечення різні групи населення, що опинилися у складних життєвих обставинах.

ФК 4. Здатність використовувати адміністративно-правові механізми призначення та контролю в системі соціального захисту населення.

ФК 6. Вміння планування та звітності в системі соціального забезпечення населення.

ФК 7. Здатність застосовувати методики індивідуальних обрахунків адресної соціальної допомоги, методики індивідуальних обрахунків призначення субсидій, соціальної допомоги мало захищеним категоріям населення, допомоги по безробіттю.

ФК 8. Здатність використовувати методики інспекційних перевірок в системі соціального захисту

населення.

ФК 9. Здатність до планування та реалізації заходів з проведення моніторингу і інспектування.

ФК 10. Здатність до планування та реалізації заходів з надання адресної соціальної допомоги.

ФК 11. Здатність оцінювання якості соціальних послуг.

ФК 12. Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні.

ФК 14. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.

ФК 15. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій партнерів з соціальної допомоги для виконання завдань професійної діяльності.

ФК 16. Здатність застосовувати сучасні інструменти і технології попередження, подолання або мінімізації наслідків конфліктів, соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 2. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення.

ПРН 3. Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження.

ПРН 4. Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення.

ПРН 5. Використовувати механізми призначення фінансової соціальної допомоги, пенсій.

ПРН 8. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення.

ПРН 9. Виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців.

ПРН 10. Визначати умови соціально-економічної підтримки різних категорій населення.

ПРН 11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.

ПРН 12. Аналізувати ефективність соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах компетентності.

ПРН 13. Аналізувати та оцінювати рівень матеріально-економічного захисту різних категорій населення.

ПРН 14. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення.

ПРН 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

ПРН 18. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги.

ПРН 19. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців.

ПРН 20. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

ПРН 21. Здатність застосовувати сучасні інструменти і технології попередження, подолання або мінімізації наслідків конфліктів, соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

Soft skills: вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та ін.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації: *словесні:* лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація, платформа Zoom, MOODLE, Office 365, вебсервіс Google Classroom), пояснення, розповідь, бесіда; *наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація; *практичні:* *вправи.*

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом науково-педагогічного викладача; самостійна робота здобувачів освіти: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій

зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ. (семін.)	Сам. роб.	Конс.	Форма Контролю ¹ / Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи технологізації соціальної роботи та соціального забезпечення. Характеристика базових теорій, методів та підходів у соціальній роботі та соціальному забезпеченні						
Тема 1.1. Технологія як спосіб організації соціальної роботи й соціального забезпечення та умова їх оптимізації. Загальна характеристика провідних методів соціальної роботи та соціального забезпечення.	12	2	2	7	1	ДС, ДБ/3
Тема 1.2. Сучасні концепції, важливі для соціальної роботи та соціального забезпечення. Якість життя. Підхід, орієнтований на сильні сторони клієнтів. Ексклюзія (соціальне виключення) і інклюдія (включення). Стигма та дискримінація. Резильєнс (стресостійкість). Емпаурмент (наснаження) й активізація як базові моделі й практики в сучасній соціальній роботі	12	2	2	7	1	ДС, ДБ/3
Тема 1.3. Індивідуальна соціальна робота. Ведення випадку в соціальній роботі	12	2	2	7	1	РЗ/К/3
Тема 1.4. Теорія і практичні моделі групової соціальної роботи	11	2	2	7	-	РМГ/3
Тема 1.5. Соціальна робота й соціальне забезпечення в спільноті. Змістові компоненти соціальної роботи в громаді	12	2	2	7	1	РМГ/3
Тема 1.6. Технології зв'язку з громадськістю та взаємодії зі ЗМІ в соціальній сфері. Рекламно-інформаційні та інформаційно-роз'яснювальні технології в соціальній роботі та соціальному забезпеченні	12	2	2	7	1	ДС, ДБ; РМГ/3
Разом за змістовим модулем 1.	71	12	12	42	5	18
Змістовий модуль 2. Особливості застосування функціональних та прикладних технологій соціальної роботи та соціального забезпечення громадян у різних сферах життєдіяльності людини						
Тема 2.1. Технологія та	11	2	2	6	1	ДС, ДБ, РМГ/3,5

методи соціально-діагностичної роботи в соціальному забезпеченні. Технології соціальної експертизи в професійній діяльності фахівців соціальної сфери						
Тема 2.2. Технології профілактичної роботи соціального працівника/ ФСР/ соціального інспектора	11	2	2	6	1	ДС, ДБ; РМГ/3
Тема 2.3. Соціальна терапія і технології її здійснення. Сімейна терапія та психосоціальна терапія як ефективні моделі соціальної роботи в сучасних умовах	11	-	2	8	1	РЗ/К; РМГ/3,5
Тема 2.4. Технології соціальної абілітації та реабілітації	12	2	2	8	-	ДС, ДБ, РМГ/3
Тема 2.5. Технології сімейно-орієнтованої соціальної роботи. Оцінка потреб дитини та сім'ї	12	2	2	8	-	РЗ/К, РМГ/3
Тема 2.6. Технології соціальної підтримки осіб з інвалідністю та їхніх сімей. Соціально-економічні аспекти забезпечення осіб із інвалідністю в Україні.	11	2	2	6	1	ДС, ДБ, РЗ/К/3,5
Тема 2.7. Специфіка соціальної роботи з людьми похилого віку та пенсіонерами. Соціальне забезпечення громадян через систему призначення субсидій та інших соціальних виплат	11	2	2	6	1	ДС, ДБ, РЗ/К/3,5
Разом за змістовим модулем 2	79	12	14	48	5	22
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота						60/тести
МКР 1.						30
МКР 2.						30
Всього годин/балів	150	24³	26³	90	10	100

Примітки: ^{1/} *Методи та форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе тощо.

У випадку набору здобувачів освіти менше 15 (малокомплектна група) кількість аудиторних годин зменшується вдвічі. Теми не розглянуті аудиторно опрацьовуються здобувачами освіти самостійно.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Важливе значення при вивченні освітнього компонента «Технології соціальної роботи і соціального забезпечення» має організація **самостійної роботи здобувачів освіти**. Самостійна робота з освітнього компонента здійснюється за такими напрямками: підготовка теоретичних питань до семінарських занять; опрацювання першоджерел (друкованих видань та інтернет-ресурсів); виконання індивідуальних (професійно-орієнтованих) завдань, вирішення/розв'язання кейсів; підготовка до підсумкових модульних робіт; підготовка до екзамену.

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи технологізації соціальної роботи та соціального забезпечення. Характеристика базових теорій, методів та підходів у соціальній роботі та соціальному забезпеченні

Тема 1.1. Технологія як спосіб організації соціальної роботи й соціального забезпечення та умова їх оптимізації. Загальна характеристика провідних методів соціальної роботи та соціального забезпечення.

1. У чому, на вашу думку, полягає роль технологізації в оптимізації соціальної сфери?
2. Чим можна пояснити багатоманітність соціальних технологій. Які фактори обумовлюють різноманіття технологій соціальної роботи і соціального забезпечення?
3. Охарактеризуйте етапи розробки технології соціальної роботи.
4. Назвіть групи технологій соціальної роботи і соціального забезпечення.
5. Які функції технологій соціальної роботи і соціального забезпечення виділяють дослідники?
6. Розробіть перелік об'єктивних та суб'єктивних умов реалізації соціальних технологій. Обґрунтуйте свій вибір.
7. Яка з існуючих класифікацій методів соціальної роботи, на ваш погляд, є найбільш повною?
8. У чому виявляється інтегративний характер методів соціальної роботи та соціального забезпечення?
9. У чому полягає специфіка механізмів соціально-економічного забезпечення населення на макро- та макрорівні?
10. Розкрийте особливості застосування соціально-економічного методу мінімальних соціальних гарантій, норм та нормативів. Чому компенсацію видатків слід відносити до групи соціально-економічних методів підтримки населення?

Тема 1.2. Сучасні концепції, важливі для соціальної роботи та соціального забезпечення. Якість життя. Підхід, орієнтований на сильні сторони клієнтів. Ексклюзія (соціальне виключення) і інклюзія (включення). Стигма та дискримінація. Резильєнс (стресостійкість). Емпаурмент (наснаження) й активізація як базові моделі й практики в сучасній соціальній роботі.

1. Розкрийте ключові інструменти підходу, орієнтованого на сильні сторони клієнтів.
2. Опрацюйте видання: Павловський А. Соціальна робота з підлітками з опорою на сильні сторони: практ посіб. К. 2015. 108 с. URL: <http://afew.org.ua/wp-content/uploads/2016/02/Sotsialnaya-rabota-s-podrostkami-s-oporoy-na-silnyie-storonyi.pdf>
3. Підготуйте реферативні повідомлення про фундаторів підходу, зорієнтованого на сильні сторони клієнтів: Флоренс Холліс, Ен Вайк, Чарльз Репп, Пам Салліван
4. Які інтервенції соціальної роботи є доцільними задля підвищення якості життя індивідів, груп, громад?
5. Дайте власне тлумачення термінів ексклюзія та інклюзія.
6. Розкрийте специфіку роботи соціального працівника/соціального інспектора щодо посилення резильєнс клієнта (здатності людини відновлюватись до нормального функціонування після впливу надзвичайної ситуації)
7. У чому полягають основні ідеї Паоло Фрейра?
8. Які дії/прийоми/техніки соціального працівника/соціального інспектора більш доцільні при наснаженні індивідуального клієнта, а які – при активізації певної спільноти чи громади?

Тема 1.3. Індивідуальна соціальна робота. Ведення випадку в соціальній роботі

1. Опишіть зміст і принципи індивідуальної соціальної роботи, розкрийте їх зміст.
2. Які методи збору інформації про клієнта Вам доводилося використовувати у своїй роботі?
3. Проаналізуйте техніки і прийоми індивідуального інтерв'ю в соціальній роботі.
4. Зробіть опис індивідуального випадку, охарактеризуйте його структуру.
5. Окресліть коло знань, вмінь та якостей, що необхідні соціальному працівникові/соціальному інспектору для здійснення індивідуальної роботи з клієнтом
6. Яку роль відіграє представництво інтересів клієнта в індивідуальній соціальній роботі? Назвіть відомі Вам форми представництва.

Тема 1.4. Теорія і практичні моделі групової соціальної роботи

1. Використовуючи власний досвід та знання, визначте, в чому полягає відмінність групової роботи від індивідуальної.
2. Чим, на вашу думку, група відрізняється від інших спільнот людей?
3. Що ви розумієте під поняттям «ефект групи»? В чому полягає його сутність?
4. Яким чином здійснюється підготовка до роботи групи?
5. Яким чином надається зворотній зв'язок під час групової роботи?
6. Як ви гадаєте, чи обов'язково потрібна допомога професіоналів на етапі становлення групи самопомогі (групи взаємодопомоги)?
7. Охарактеризуйте методи оцінювання групової динаміки і групової ефективності.
8. Які різновиди груп у майбутньому ви як фахівець могли б вести?
9. Заповніть таблицю, впишіть із Державних стандартів надання соціальних послуг (основні заходи із надання соціальної послуги) основні форми і види групової соціальної роботи, які використовуються у практичній соціальній роботі.

№ з/п	Державний стандарт надання соціальної послуги	Форми і види групової соціальної роботи

10. Опрацюйте методичні матеріали, які розкривають специфіку технологій здійснення групової психолого-педагогічної терапії з прикладами проведення соціально-просвітницького тренінгу та засідання групи взаємодопомоги.

Тема 1.5. Соціальна робота й соціальне забезпечення в спільноті. Змістові компоненти соціальної роботи в громаді

1. Як визначається громада у працях зарубіжних науковців?
2. Охарактеризуйте організаційно-соціалізуючу роль сучасної територіальної громади в Україні.
3. Перерахуйте основні якості та характеристики громади.
4. Які проблеми існують в законодавчому регулюванні діяльності територіальної громади?
5. На що мають бути спрямовані дії спеціалістів соціальної сфери, які працюють в громаді?
6. Спробуйте визначити, членом скількох громад Ви є? Окресліть проблеми, які на вашу думку, потребують вирішення у межах територіальної громади, в якій ви проживаєте.
7. Чи можете Ви визначити відмінність між організацією та громадою?
8. З якою метою соціальний працівник/ФСР/ІСЗ складає карту громади?
9. Охарактеризуйте вісім базових моделей практичної роботи в громаді (за американською «Енциклопедією соціальної роботи» (1995): організація сусідів та громадськості; організація функціональних громад; соціальний та економічний розвиток громади; соціальне планування; розвиток програм та зв'язків у громаді; політичні та соціальні дії; коаліції; соціальні рухи.
10. Обґрунтуйте альтернативний підхід до виділення моделей організації громади: модель організаційних зв'язків; модель зустрічей у домівках; модель коаліцій; модель соціальних мереж.

Тема 1.6. Технології зв'язку з громадськістю та взаємодії зі ЗМІ в соціальній сфері. Рекламно-інформаційні та інформаційно-роз'яснювальні технології в соціальній роботі та соціальному забезпеченні

1. Які вимоги ставлять до спеціалістів у галузі PR в сучасних умовах? Охарактеризуйте їх.
2. Підготуйте прес-реліз заходу (акції) за певною тематикою.

3. Розкрийте методику проведення публічних масових заходів та інформаційних кампаній.
4. Створіть один із видів корпоративної продукції із врахуванням особливих потреб осіб із інвалідністю.
5. Проаналізуйте Закон України «Про рекламу» на предмет його спрямованості на вирішення соціальних проблем громадян.
6. Яку тематику висвітлює соціальна реклама? В чому полягають її функції?
7. Назвіть і покажіть специфіку каналів рекламного впливу. Критерії вибору каналу рекламного впливу.
8. Що є основними складовими ефективності соціальної реклами?
9. Підготуйте порівняльну таблицю спільного та відмінного у соціальній рекламі та соціальній рекламній кампанії.
10. Створіть рекламний ролик про діяльність організації соціальної сфери або створіть рекламний буклет про надання певної соціальної послуги.

Змістовий модуль 2. Особливості застосування функціональних та прикладних технологій соціальної роботи та соціального забезпечення громадян у різних сферах життєдіяльності людини

Тема 2.1. Технологія та методи соціально-діагностичної роботи в соціальному забезпеченні. Технології соціальної експертизи в професійній діяльності фахівців соціальної сфери

1. Опишіть суб'єктивні та об'єктивні помилки соціальної діагностики та шляхи їх мінімізації.
2. Проаналізуйте можливі форми та моделі діагностики проблем соціального характеру.
3. Якими є оптимальні методики у процесі соціальної діагностики різних груп населення.
4. Що соціальному працівнику/соціальному інспектору треба знати, уміти для здійснення діагностичної функції?
5. У чому, на вашу думку, полягає роль діагностики у вирішенні соціальної проблеми.
6. Підберіть необхідний інструментарій для проведення діагностики однієї з обраних проблем (рівня агресивності підлітків, схильності до адиктивної поведінки, рівня конфліктності особистості, виявлення професійних інтересів, сімейних взаємовідносин тощо).
7. Назвіть моделі експертної роботи і визначте основні відмінності між ними.
8. Розкрийте сутність моніторингу й оцінки як засобів підвищення ефективності надання соціальних послуг.
9. Назвіть об'єкти оцінки у діяльності соціального працівника/ФСР та соціального інспектора.

Тема 2.2. Технології профілактичної роботи соціального працівника/ФСР/соціального інспектора

1. Чим відрізняють медичні, юридичні чи інші заходи щодо профілактики від профілактики в соціальній сфері.
2. Відшукайте вітчизняні нормативно-правові документи, що спрямовані на профілактику тих чи тих негативних явищ.
3. Розкрийте більш детально складові структурної профілактики: профілактика через усвідомлену поведінку; підтримка здоров'я на політичному, соціальному та культурному рівнях; поширення знань і компетентності в діях серед головних уразливих груп; відповідність стратегіям, зорієнтованим на зміну умов, за яких відбувається прояв певної поведінки; зміцнення солідарності з людьми з вразливих категорій й толерантне ставлення до різних способів життя.
4. Покажіть специфіку здійснення контрольної-репресивної, охоронно-захисної, нейтралізуючої, відволікаючої, виключаючої та «компенсаторної» профілактики.
5. Розробіть програму профілактичного заходу з конкретною цільовою групою, використовуючи форми та методи профілактичної роботи.
6. Розкрийте специфіку застосування соціальної профілактики у контексті попередження та мінімізації наслідків соціальних відхилень, соціальної напруги, криз, конфліктів тощо.

7. Наведіть аргументи необхідності запровадження структурної соціальної профілактики на загальнодержавному та локальному рівнях.

Тема 2.3. Соціальна терапія і технології її здійснення. Сімейна терапія та психосоціальна терапія як ефективні моделі соціальної роботи в сучасних умовах

1. Окресліть особливості використання мережевої терапії у процесі відновлення відносин між індивідом і його соціальним оточенням, соціумом. Як аналізувати, ревізувати та оптимізувати систему соціальних зв'язків людини, мережу її соціальних контактів у разі її конфліктних взаємовідносин та депресивних наслідків? Як перетворити соціальні контакти з проблеми на ресурс, використовуючи методи соціальної терапії?

2. Охарактеризуйте особливості застосування ігрової терапії в соціальній роботі з дітьми з інвалідністю, дітьми, які стали жертвами насильства (в тому числі сексуального), з дітьми з проявами дезадаптивної поведінки, асоціальної і девіантної поведінки.

3. Визначте та проаналізуйте найбільш типові проблеми використання методів соціальної терапії у роботі соціального працівника.

4. Розробіть комплекс методів соціальної терапії, які можуть бути дієвими в обраній вами конкретній ситуації, обґрунтуйте свій вибір. Опишіть один із них за змістовими та процесуальними параметрами. Розробіть комплекс критеріїв, за якими будете оцінювати ефективність процесу.

5. Назвіть найбільш типові випадки сімейного насилля по відношенню до дітей. Виберіть один з них та охарактеризуйте у його контексті конкретну ситуацію (бажано з власного досвіду чи досвіду близьких, знайомих людей). Підберіть метод ігрової терапії, який, на вашу думку, сприятиме вирішенню проблеми. Проаналізуйте її сценарій, внесіть корективи.

6. Сформулюйте комплекс методичних рекомендацій щодо проведення гри, орієнтованої на: а) сприяння осмисленню та нівелюванню агресивної поведінки як спонтанної реакції на ситуації насилля; б) звільнення відчуттів стандартизованих ситуацій; в) звільнення негативних, депресивних, відчуттів шляхом відтворення в грі специфічного стресового досвіду з життя дитини.

7. Чому в рамках терапевтичного процесу соціальний працівник є одночасно експертом і емоційно близькою людиною?

8. Підберіть казки, твори, які можна використовувати за методом казкотерапії у роботі з дітьми: а) конфліктними; б) агресивними; в) схильними до правопорушень; г) жертвами насилля.

Тема 2.4. Технології соціальної абілітації та реабілітації

1. Проаналізуйте різні підходи дослідників до визначення поняття «соціальна реабілітація»: визначте спільні риси та відмінності між ними.

2. Назвіть принципи реабілітаційної роботи та розкрийте їх зміст.

3. Окресліть та аргументуйте свій вибір соціальних груп, котрі мають потребу в соціальній реабілітації.

4. Опишіть етапи соціально-реабілітаційної роботи і визначте їх зміст.

5. Покажіть особливості медико-соціальної, професійно-трудової, соціально-психологічної, соціально-побутової та соціально-рольової реабілітації (на прикладі певних груп клієнтів спеціалізованої соціальної служби).

6. Назвіть етапи проведення соціально-побутової адаптації.

7. Поцікавтесь, які реабілітаційні установи є у населеному пункті, де Ви проживаєте. Визначте, на яких проблемах вони спеціалізуються.

Тема 2.5. Технології сімейно-орієнтованої соціальної роботи. Оцінка потреб дитини та сім'ї.

1. Використовуючи досвід навчально-фахової діяльності (систему практик), висловіть своє ставлення, аргументуючи його, до використання численних класифікацій сім'ї у конкретній практиці соціальної роботи та соціального забезпечення.

2. Розкрийте особливості проходження адаптація сім'ї до сучасних соціально-економічних умов.

3. Окресліть методику визначення основної (ключової) проблеми сім'ї. Розкрийте поняття «криза» та «сім'я у кризі».
4. Доведіть твердження про те, що соціальна робота з сім'єю сприяє стабілізації сімейного життя.
5. Опишіть процес залучення громадськості до роботи із сім'єю.
6. Обґрунтуйте з теоретичної та практичної точок зору твердження про те, що соціальна робота з сім'єю є найбільш широким полем діяльності фахівців із соціального забезпечення роботи/соціальних інспекторів.
7. Хто (особи та соціальні інститути) здійснює турботу про дитину, що залишилася без піклування батьків, і які їхні функції?
8. За допомогою «Анкети вивчення взаємовідносин у сім'ї» (за посібником *Методи та технології роботи соціального педагога / Авт.-упоряд. С.П.Архипова, Г.Я.Майборода, О.В.Тютюнник. навч. пос. – К.: Слово, 2011. – С. 254-255*) вивчіть взаємостосунки між членами певної родини, провівши анкетування в цій сім'ї.

9. Хто може бути надавачем соціальних послуг для сім'ї, де є випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми? Якими є основні ризики (труднощі, застереження) та рекомендації щодо роботи з сім'ями, особами, які мають таку ознаку вразливості.

Тема 2.6. Технології соціальної підтримки осіб з інвалідністю та їхніх сімей. Соціально-економічні аспекти забезпечення осіб із інвалідністю в Україні.

1. Розкажіть про відомі вам зразки здійснення в нашій країні матеріального, соціально-побутового й медичного забезпечення дітей та молоді з інвалідністю.
2. Вкажіть, як вирішується проблеми інвалідності в різних регіонах України, зокрема на Волині (на прикладі матеріалів зі ЗМІ).
3. Складіть порівняльну схему діяльності організацій і установ соціального обслуговування осіб із інвалідністю

№ п/п	Назва організації	Об'єкти соціальної роботи	Завдання	Форми, методи, технології соціальної роботи

4. Проаналізуйте, з якою метою створюються громадські організації для осіб з інвалідністю в Україні, їх завдання, функції, напрями діяльності.

5. Проаналізуйте вітчизняні та міжнародні програми й проєкти, які реалізуються в Україні в рамках технічної допомоги громадським організаціям осіб із інвалідністю, програм самопомоги й взаємного співробітництва.

6. Визначте, які труднощі і перешкоди існують для інтегративного навчання осіб із інвалідністю.

7. Чим, на вашу думку, викликана стигматизація людей із психофізичними розладами? Яким чином можна запобігти цьому явищу?

8. Ознайомтесь зі специфікою діяльності територіального відділення Фонду соціального захисту осіб із інвалідністю.

9. Розкрийте основні форми та методи соціально-економічного захисту осіб із інвалідністю в Україні в сучасних умовах.

Тема 2.7. Специфіка соціальної роботи з людьми похилого віку та пенсіонерами. Соціальне забезпечення громадян через систему призначення субсидій та інших соціальних виплат

1. Опишіть особливості процесу старіння. Які чинники, на вашу думку, найбільше впливають на нього?
2. У чому полягають основи теорії старіння населення з позицій соціально-демографічного процесу?
3. Проаналізуйте проблему адаптації до старості й проблему соціальної роботи в цьому напрямі.
4. Охарактеризуйте своєрідність медичних і соціально-психологічних проблем літнього і

старечого віку й можливі моделі соціальної роботи в цей період.

5. Яких принципів необхідно дотримуватись при організації соціальної підтримки людей похилого віку?

6. У чому полягає соціальна реабілітація людей похилого віку?

7. Які форми організації громадської активності для людей похилого віку вам відомі?

8. У чому полягає роль і завдання соціальних сервісних інституцій для людей похилого віку.

9. Ознайомтесь і узагальніть досвід роботи з людьми похилого віку й самотніми: а) в територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг); б) геронтологічному пансіонаті; в) осередку патронажних сестер Червоного Хреста. Які заклади для ЛПВ доцільно було б розвивати в Україні?

10. Назвіть переваги та недоліки вітчизняного соціального забезпечення громадян через систему призначення субсидій та інших соціальних виплат

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти ОК «Технології соціальної роботи і соціального забезпечення» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки». Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдання підсумкового модульного контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання засвоєних знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми ОК тощо. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Формою контролю вивчення ОК «Технології соціальної роботи і соціального забезпечення» є *екзамен*. Максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента становить 40 балів. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, робота в малих групах, індивідуальна робота студентів, виступи на практичних заняттях, участь у дискусіях та дебатах, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем тощо. Максимальний бал за кожен з форм роботи визначено у таблиці 2 силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного бала, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати, як правило, 40.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульної контрольної роботи у вигляді письмового або комп'ютерного тестування та проводиться або під час навчального заняття (його частини), або в позааудиторний час. Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить 60 балів.

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силабусом освітнього компонента. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час на консультаціях за графіком, затвердженим на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи до початку підсумкового контролю з

наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Якщо з освітнього компонента підсумкова оцінка (бали) (сума підсумкових модульних оцінок) становить не менше як 75 балів, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з ОК (навчальної дисципліни). Така оцінка виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти. Іспит складається у випадку, якщо здобувач освіти бажає підвищити рейтинг або у випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки. У цьому випадку бали, набрані здобувачем за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Політика щодо дедайннів та перескладання. Якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття, то на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати відповідну кількість балів, які були визначені на дану тему заняття. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (в онлайн режимі за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проєкту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки).

V. Підсумковий контроль

Іспит проводиться у вигляді письмового або комп'ютерного тестування. Здобувачам освіти пропонуються тестові завдання у кількості 30 запитань (по 2 бали). Максимальна оцінка за іспит – **60 балів**.

Види тестових завдань:

- з вибором однієї правильної відповіді;
- з вибором декількох правильних відповідей;
- на встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;

- завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Тестові завдання складаються відповідно до питань, винесених на іспит.

Програма іспиту затверджується на засіданні кафедри. Складання та перескладання іспиту проводиться згідно розкладу. Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Орієнтовні питання іспиту

1. Нові підходи до процесу формування дефініцій та визначень соціальної роботи XXI століття (за матеріалами Міжнародної федерації соціальних працівників).

2. Сутність і види соціальних технологій. Специфіка й класифікація технологій в соціальній роботі та соціальному забезпеченні.

3. Сучасні концепції, важливі для соціальної роботи: якість життя, ексклюзія (соціальне виключення) і інклюзія (включення), стигма та дискримінація.

4. Використання підходу, орієнтованого на сильні сторони клієнтів в соціальній роботі та соціальному забезпеченні.

5. Імпаурмент/наснаження й активізація як базові моделі й практики в сучасній соціальній роботі.

6. Резильєнс (стресостійкість) в роботі з клієнтами, які зазнали впливу надзвичайних обставин.

7. Характеристика методів соціальної роботи за їх змістом і характером, за ступенем згуртованості (об'єднаності) її об'єктів.

8. Групи організаційно-розпорядчих, соціально-економічних, соціально-правових, соціолого-статистичних та психологічних методів в соціальній роботі та соціальному забезпеченні

9. Місце індивідуальної роботи в практичній соціальній роботі. Об'єкт індивідуальної роботи. Порівняльний аналіз моделей індивідуальної соціальної роботи.

10. Техніки і прийоми індивідуального інтерв'ю в соціальній роботі.

11. Ведення випадку в соціальній роботі

12. Поняття й призначення методу групової роботи.

13. Види і класифікація груп: соціологічний, соціально-психологічний і педагогічний підходи.

14. Принципи групової соціальної роботи. Організація, зміст й етапи соціальної роботи з групою.

15. Технологія здійснення групової психолого-педагогічної терапії (на прикладі тренінгу, діяльності груп взаємодопомоги).

16. Методи оцінювання групової динаміки і групової ефективності

17. Характеристика різних підходів до визначення громади. Робота в громаді як метод соціальної роботи та соціального забезпечення.

18. Методи, моделі та технології соціальної роботи в територіальній громаді.

19. Діяльність соціального працівника/ФСР/ІСЗ щодо розвитку громади.

20. Альтернативний підхід до виділення моделей організації громади: модель організаційних зв'язків; модель зустрічей у домівках; модель коаліцій; модель соціальних мереж.

21. Зміст технологій зв'язку з громадськістю (PR) в соціальній роботі та соціальному забезпеченні.

22. Методики організації зв'язків з засобами масової інформації в соціальній роботі.

23. Рекламно-інформаційні технології в соціальній сфері. Соціальна реклама і соціальні інформаційні кампанії: спільне та відмінне.

24. Інформаційно-роз'яснювальні технології в соціальній роботі.

25. Специфіка каналів рекламного впливу. Критерії вибору каналу рекламного впливу.

26. Соціальна діагностика та її значення в соціальній роботі.

27. Загальні проблеми соціальної діагностики. Принципи й рівні соціальної діагностики.

28. Методи і технології соціальної діагностики в роботі з клієнтами.

29. Поняття соціальної експертизи, її функції та завдання. Організаційні моделі та методи соціальної експертизи.
30. Сутність моніторингу й оцінки як засобів підвищення ефективності надання соціальних послуг.
31. Сутність і зміст соціальної терапії, її головні моделі.
32. Основні форми і методи терапевтичного впливу, що застосовуються в соціальній роботі.
33. Ігрова терапія у сфері соціальних послуг
34. Програма психотерапевтичної підтримки дітей, які постраждали від домашнього насильства як зразок використання терапевтичних технологій в СР і СЗ.
35. Соціальна профілактика як напрям соціальної роботи. Структура процесу соціальної профілактики, її основні процедури.
36. Мета, об'єкти соціально-профілактичного впливу, види та рівні соціальної профілактики.
37. Стратегії, тактики та методи профілактичного втручання (інтервенції) соціального працівника//ФСР/ІСЗ.
38. Сутність, мета і завдання соціальної реабілітації, її об'єкти та суб'єкти.
39. Технології здійснення соціальної реабілітації особистості та сім'ї.
40. Особливості проведення соціально-середовищної орієнтації і соціально-побутової адаптації в установах соціального обслуговування населення.
41. Мета і основні завдання посередництва, його види і форми. Форми посередництва в соціальній роботі.
42. Методика та технології посередницької діяльності соціального працівника/ФСР/ІСЗ.
43. Типологізація сімей. Характеристика загальних і специфічних соціальних проблем сімей.
44. Структура, спосіб функціонування та спосіб розвитку сучасної сім'ї. Ознаки здорової, вразливої сім'ї та сім'ї в СЖО.
45. Основні види і форми соціальної допомоги сім'ї.
46. Сімейна терапія та психосоціальна терапія як ефективні моделі соціальної роботи в сучасних умовах.
47. Оцінювання потреб сім'ї як базова технологія соціальної роботи. Процедура оцінки потреб дитини та сім'ї.
48. Зміст поняття інвалідності в сучасних умовах.
49. Соціально-політичні й правові аспекти допомоги різним категоріям осіб із інвалідністю.
50. Інвалідність у дітей як соціальна проблема. Характеристика сімей, що мають дітей з інвалідністю.
51. Сім'я як активний фактор реабілітації та соціальної адаптації дитини з інвалідністю. Соціальна робота з батьками, котрі мають дітей з відхиленнями у розвитку.
52. Сутність абілітації та реабілітації в роботі з дітьми з інвалідністю. Недопущення соціальної депривації дітей з обмеженими можливостями.
53. Технологія соціальної реабілітації дітей та молодих людей з обмеженими можливостями.
54. Соціально-економічні аспекти забезпечення осіб із інвалідністю в Україні.
55. Соціальний статус та психологічні особливості людей похилого віку. Специфіка перебування людини похилого віку в сім'ї. Проблеми насилля щодо них в сім'ї.
56. Зміст, форми та методи соціальної роботи з людьми похилого віку.
57. Сучасні технології соціальної роботи з людьми похилого віку. Досвід створення груп самопомоги та реалізації інших соціальних проєктів.
58. Соціальна реабілітація та допомога людям похилого віку в світі та Україні.
59. Зміст діяльності закладів соціальної підтримки людей похилого віку та одиноких громадян.

60. Соціальне забезпечення громадян через систему призначення субсидій та інших соціальних виплат

VI. Шкала оцінювання Критерії оцінювання під час аудиторних занять

3,5 (3) бали - оцінюється робота здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки за умови особистого мультимедійного представлення завдання на практичному занятті.

2 бали - оцінюється робота здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

1 бал - оцінюється робота здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу за відповідною темою, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень та понять. Нездатний до глибокого, різнобічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

0 балів - оцінюється робота здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом за відповідною темою та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є іспит

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90 – 100	Відмінно	A	відмінне виконання
82 – 89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75 – 81	Добре	C	загалом хороша робота
67 – 74	Задовільно	D	непогано
60 – 66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1 – 59	Незадовільно	F _x	необхідне перескладання

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Актуальні питання соціальної роботи : навч. посіб. / О.М.Денисюк та ін. : ред.кол. : О.В.Епель, Т.Л.Лях, І.В.Силантьєва. Ужгород. РІК-У, 2023. 420 с.
2. Все про соціальну роботу : навч. енциклопед. словник-довідник / [За ред. В. М. Пічі. Вид. 2-ге, виправлене, перероблене та доповнене]. Львів: «Новий Світ 2000», 2013. 616 с.
3. Дубич К.В. Історія та теорія соціального забезпечення в Україні та за кордоном. Т.1. Навчальний посібник. Львів: Магнолія 2006. 2019 . 272.с

4. Дубич К.В. Історія та теорія соціального забезпечення в Україні та за кордоном. Т.2. Навчальний посібник. Львів: Магнолія 2006. 2019. 296 с.
5. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. редакцією проф. І. Д. Зверевої. Київ, Сімферополь: Універсум. 2013. 536 с.
6. Завацька Л.М. Технології професійної діяльності соціального педагога. К.: Слово, 2018. 240 с.
7. Іванова І.Б. Методи соціальної роботи (на основі Державних стандартів соціальних послуг): навч. посіб. К.: Університет «Україна», 2018. 302 с.
8. Карпенко О. Г., Романова Н. Ф. Теорія та практика соціальної роботи [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ. К. : Слово, 2015. 402 с.
9. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота: теорія і практика [підручник]. 2-е вид. К: Каравела, 2015. 368 с.
10. Методи та технології роботи соціального педагога / Авт.-упоряд. С.П.Архипова, Г.Я.Майборода, О.В. Тютюнник. Навч. пос. К.: Слово, 2011. 496 с.
11. Петрович В.С. Лях Т., Лехолетова М., Спіріна Т. Соціально-педагогічна робота з батьками щодо підтримування ними дітей у період війни. *Ввічливість. Humanitas*, 2022. № 2, С. 24–30.
12. Петрович В.С. Навчально-методичне забезпечення освітнього компонента «Теорія та технології соціальної роботи». *Соціальна робота: навчально-методичне забезпечення ОПП Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота освітнього ступеня Бакалавр* / за заг. ред. С. Чернети, Н. Корпач. Луцьк : Волинськ.. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 822 с. С. 313-367.
13. Пірен М. І. Соціальна робота у територіальній громаді: теорія та практика [Текст] : підручник. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 328 с.
14. Полянничко А. О., Кирилюк А. В. Технології соціальної роботи і соціальної допомоги в умовах трансформаційного періоду: навчально-методичний посібник. Суми : ФОП Цьома, 2020. 336 с.
15. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>
16. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України № 2558-III від 21.06.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2558-III>
17. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
18. Слезанська, Г.І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи : монографія. Тернопіль : Осадца Ю. В. 2018. 381 с.
19. Соціальна робота в Україні : навч. посібник / за заг. ред. І.Д. Зверевої, Г.М. Лактіонової. К., 2014. 256 с.
20. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. 1. *Сучасні орієнтири та ключові технології* / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
21. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч.; Ч. 2 / А. В. Аносова, О. В. Безпалько, Т. П. Цюман та ін. / За заг. ред.: Т. В. Журавель, З. П. Кияниці. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 352 с.
22. Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики [Текст] : монографія / За редакцією В. Петровича, С. Чернети. Луцьк : ФОП Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021. 340 с.
23. Технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями / Капська А.Й., Пеша І.В., Міхеєва О.Ю., Соляник М.Г. К.: «Видавничий Дім "Слово"», 2015. 328 с.
24. Технології соціально-педагогічної діяльності ; навч. посіб. /за заг. ред Н.В.Заверико. Запоріжжя: ЗНУ, 2014. 280 с.

Додаткова

1. Активні методи просвітницької діяльності у профілактиці ВІЛ/СНІДу та ризикованої поведінки: посібник для спеціалістів приймальників-розподільників, притулків для

- неповнолітніх та виховних колоній/ За заг. ред. Р.Г.Вайноли, Т.Л. Лях. К.: ТОВ «Перфект Стайл», 2007.
2. Безпалько О. В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю в територіальній громаді: теоретико-методичні основи. К.: Наук. світ, 2006. 363 с.;
  3. Бондаренко Н.О. Соціальна діагностика: підручник / Н.О. Бондаренко. К.: О.В.Ямчинський. 2021. 240 с.
  4. Вайнола Р.Х. Курс лекцій із дисципліни «Технології соціально-педагогічної роботи» для студентів спеціальності /Вайнола Р.Х., К.: КМПУ імені Б.Д.Гринченка, 2008. 159 с.
  5. Грабовенко Н.В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самоств. роб. студентів з дисципліни «Методи соціальної роботи» (для бакалаврів). К.: МАУП, 2018. 48 с.
  6. Жук О. М. Організаційно - правові засади контролю в системі соціального забезпечення в Україні на сучасному етапі. *Економічний форум*. 2021. № 1(2), С. 147-154. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-2-19>
  7. Заверико Н.В. Соціально-педагогічна корекція: розвиток поняття в історичній перспективі. *Вісник ЗНУ: збірник наукових праць. Педагогічні науки*. Запоріжжя : ЗНУ, 2010. Вип. 2. С. 60-64.
  8. Кубіцький С.О. Технології соціально-педагогічної роботи в зарубіжних країнах: навч. посіб. 3-те вид. доп. і перероб. К.: Міленіум, 2015. 300 с.
  9. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 192 с.
  10. Кучер Г. М. Соціальна робота з вразливими категоріями населення в умовах територіальної громади : монографія. Київ : Ямчинський О., 2021. 266 с.
  11. Лопушняк Г. С. Державні соціальні стандарти, гарантії та нормативи: сутнісно-проблемні аспекти *Соціально-трудова відносина: теорія та практика*. 2014. № 2. С. 491-499. URL: <http://nbuv.gov.ua/>.
  12. Лютий В.П. Соціальна профілактика негативних явищ у дитячому та молодіжному середовищі : навч. пос. К. : Академія праці і соціальних відносин, 2004 .
  13. Організація та проведення соціальної рекламної-інформаційної кампанії: Метод. пос./ Авт. кол.: Т. А. Марочко, Є. В. Ромат, А. Л. Стрелковська, Т. В. Хімченко. К.: Фенікс, 2007. 108 с.
  14. Петрович В.С. Групи взаємодопомоги батьків дітей із інвалідністю як складова соціальної підтримки в громаді. *Ввічливість. Humanitas*. 2021. № 2, С.36–43.
  15. Петрович В.С. Нові підходи у профілактиці ВІЛ/СНІДУ та інших соціально небезпечних захворювань у громаді. *Проблеми та перспективи розвитку територіальних громад в соціальній сфері*: матеріали доповідей та повідомлень Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 24 вересня 2021 р.). Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. С. 68-73.
  16. Петрович В.С. Я хочу бути тренером: настільна книга тренера-початківця : метод. рекомендації. 3-е вид. доповн. і преробл. Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2017. 60 с.
  17. Петрович В.С., Лютий В.П. Профілактика як соціальна послуга сім'ям, що перебувають у складних життєвих обставинах. *Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики* [Текст] : монографія. Волинський національний університет імені Лесі Українки. / За редакцією В. Петровича, С. Чернети. Луцьк : ФОП Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021. С.217-241.
  18. Петрович В. С. Теоретичні засади профілактичних інтервенцій у підлітковому середовищі (на прикладі «Програми 15»). *Актуальні проблеми педагогічної освіти: європейський і національний вимір*: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (28-29 травня 2019 року) [Текст] / заг. ред. А. В. Лякішевої. Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2019. С.200 -203.
  19. Петрович В., Лютий В. Профілактика ВІЛ та соціально-небезпечних явищ серед дорослих: досвід «Програми 15». *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Педагогічні науки»*. Луцьк, 2019. №2(386). С. 115-127.

20. Почепцов Г.Г. Паблік рилейшенз: навч. посіб. 2-е вид., випр. і доп. К.: Т-во "Знання", КОО, 2004.
21. Практикум із соціальної роботи : навч.-метод. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. О. М. Шевчук. Умань : Візаві, 2021. 109 с.
22. Психосоціальна підтримка в умовах надзвичайних ситуацій: підхід резилієнс : посібник з проведення тренінгу / Н. Гусак, В. Чернобровкіна та ін. ; за заг. ред. Н. Гусак. Київ : НаУКМА, 2017. 174 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua>.
23. Рудкевич Н.І. Методика соціально-педагогічної роботи: навчально-методичний посібник. Львів: Растр-7, 2021. 324 с.
24. Семигіна Т. В. Міжнародна соціальна робота: глобальні пріоритети соціального розвитку і нове визначення соціальної роботи *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*. 2015. № 1. С. 6-11. URL: <http://nbuv.gov.ua/>.
25. Семигіна Т. В. Розвиток у сучасній соціальній роботі підходів, орієнтованих на сильні сторони клієнтів. *Paradigms of the Modern Educational Process: Opportunities and Challenges for Society* (1st ed.). Dallas: Primedia eLaunch LLS, 2019. P. 96-105.
26. Семигіна Т. В., Лиховид Д. О. Колективне наснаження і самоорганізація територіальної громади *Наукові записки НаУКМА. Педагогічні, психологічні науки і соціальна робота*. 2015. Т.175.: С.70-74. URL: <http://bit.ly/26xPYbD>
27. Система соціального захисту в Україні : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. О. О. Матрос. Умань : Візаві, 2021. 174 с.
28. Сковочко, М. О. Організаційно-змістові засади надання соціальних послуг у сільській місцевості : дис. ... д-ра філософії : 231 : захищена 14.05.2021. Умань, 2021. 223 с.
29. Соціальна робота на підприємстві : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад.: Л. А. Моргай. Умань : Візаві, 2021. 221 с.
30. Соціально-педагогічна підтримка дітей та учнівської молоді: монографія / [Алексєєнко Т., Жданович Ю. М., Малиношевський Р. В. та ін.] / за заг. ред. Т. Ф. Алексєєнко. К. : ТОВ "Задруга", 2017. 168 с.
31. Стратегія і тактика комунікацій із громадськістю для організацій третього сектора: методичний посібник / За ред. В.Г. Королька. К., 2003.
32. Теорія та історія соціальної роботи : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. О. О. Матрос. Умань : Візаві, 2020. 250 с.
33. Технології соціальної роботи за місцем проживання : навч. посібник / укладачі Іващенко К. В., Коцур І. В. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2015. 101 с.
34. Фрейре П. Педагогіка пригноблених. Київ : Юніверс, 2003. 166 с.
35. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 464 с.
36. Шендеровський К. Моніторинг в соціальній роботі. К.: Главник, 2006. 144 с.
37. Шмагалскі Є. Самодопомога : технологія соціальних / Є. Шмагалскі, Й. Маршал, П. Йордан. Київ : Ресурсний центр «Гурт». URL: <http://gurt.org.ua/>.
38. Lovelock R., Lyons, K., Powel J. Reflecting on Social Work - Discipline and Profession. London: Routledge, 2017. 262 p.
39. Sadan E. Empowerment and Community Planning: Theory and practice. Tel Aviv: HakibbutzHameuchad Publishers, 1997. 188 p.
40. Social Work Treatment: Interlocking Theoretical Approaches/ Turner F.J., ed. 6th ed. Oxford: Oxford University Press, 2017. 648 p.
41. Shechtman, Z. (2004). Group Counseling and Psychotherapy With Children and Adolescents: Current Practice and Research. In J. L. DeLucia-Waack, D. A. Gerrity, C. R. Kalodner, & M. T. Riva (Eds.), *Handbook of group counseling and psychotherapy* (pp. 429–444). Sage Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781452229683.n31>
42. Smead Rosemarie. Skills and Techniques for Group Work with Children and Adolescents. Research Press, 2007. 290 s.

Інтернет-ресурси

1. Веб-ресурс «Громадські ради». URL: <http://gromrady.org.ua>
2. Законодавство України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/zak> (дата звернення: 01.08.2023).
3. Ініціативний центр сприяння активності та розвитку громадського почину «Єднання». URL: <http://www.ednannia.kiev.ua>
4. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/> (дата звернення: 01.08.2023).
5. Міністерство освіти і науки. URL: <http://mon.gov.ua>(дата звернення: 01.08.2023).
6. Національна соціальна сервісна служба України. URL: <https://nssu.gov.ua/> (дата звернення: 01.08.2023).
7. Пенсійний фонд України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/> (дата звернення: 01.08.2023).
8. Сайт «Громадський простір». <http://www.civicua.org.ua>
9. Соціальна робота в Україні: теорія і практика: науково-методичний журнал. URL: <http://www.irbis-nbu.gov.ua>